

BR. 30 OBITELJ 193

KNJIŽEVNI SUSRETI

August Šenoa: »ZLATAREVO ZLATO«, historijski roman iz prošlosti Zagreba s uvodom dra Ljubomira Marakovića, naslovna slika od V. Kirina, izabrana djela Augusta Šenoe, knjiga 2., izdala Knjižnica Dobrih Romana, Zagreb, 1932. Cijena broširano 30 Din, uvezano 40 Din. Pretplatnici Knjižnice Dobrih Romana imaju popust. — Razvitak našeg romana gravitira uglavnom od osamdesetih godina prošlog stoljeća. Tada je knjiga već ušla i u kuće, koje nisu bile baš najgostoljubljivije, dobivajući sve veću i zahvalniju publiku, a i pismenost je u narodu porasla. Na poeziju, većinom prigodnu i lirsku, nadovezala se pripovijetka i roman, kao najpopularnije književne vrste. Roman je k nama došao sa zapada, gdje je u to vrijeme baš umirala romantika trzajući se grčevito još koji put. Nije čudo, da je ona, sa svojim historijskim romanom, našla i te kako povoljno tlo u našim prilikama, koje su stalno bile disponirane, da glorificiraju prošlost, ili ako već ne to, a ono da se svakako ugledaju u nju, jer im je to još jedino preostajalo. Tako si možemo rastumačiti historijske drame i pripovijetke Mirka Bogovića, epose Luke Botića, a kasnije romane Augusta Šenoe, Josipa Eugena Tomića, pa čak i Evgenija Kumičića, koji je već bio natrunjen francuskim naturalizmom kroz Zolu. To je bilo doba, kad mi Hrvati nismo imali knjiga i kad smo čudno čekali svaku novu. Pritisnuti tuđinskom upravom mi smo, ne nalazeći izlaza iz beznadnog položaja, u kome smo se nalazili, polagali cijelo težište na prošlost, da nam ona bude učiteljica i vođa. S pohlepom je dočekana svaka historijska pripovijest, koja nam je davala bilo kakav mali uvid u prošlost. To su bile knjige, koje su bodrile, jačale i dizale prignuti ponos. Nije to ni neobično, ako se uzme u obzir, kakvo su oduševljenje pobudile Nazorove pjesme »Hrvatski kraljevi« početkom ovoga stoljeća, dakle u vrijeme mnogo bliže našem, koje je i psihološkom konstrukcijom srodnije današnjem. Po svim koncertima i patriotskim komemoracijama recitirale su se te pjesme, kao nekad »Propast Venecije«, »Smrt Petra Svačića« i druge Šenoine pjesme, i svugdje su nalazile na entuziiazam i oduševljenje. Zar je, dakle, čudno, što je u doba koje se istom probudilo nacionalno, kad je cijela Evropa proživjela tu fazu, čitalačka publika lakomo razgrabila svaku historijsku knjigu, do koje je došla?

Šenoa je sa svojim plodnim radom zauzeo u toj epohi književne evolucije časno mjesto. Koliko on znači za našu stariju književnost, poznato je već i utvrđeno nekoliko puta. Njegova historijska djela (»Seljačka buna«, »Zlatarevo Zlato«, »Diogeneš«, »Čuvaj se senjske ruke«, nedovršena »Kletva« i mnoga druga) ispisana su u povijesti naše književnosti blistavim slovima. On je, kao urednik centralnog književnog lista »Vijenca« i kao najjači pisac svoga vremena, odgajao cijelu jednu mladu generaciju, koja se formirala iza njega, dajući joj orijentaciju, smjer i obrazujući je idejno. Njegov se rad očitovao na svim forumima: postigao je znatne rezultate i kao kritičar i kao urednik i kao pisac. A kakav je bio kao čovjek, također je poznato. Otuda dolazi paradoks, da je Šenoa u nekim svojim radovima bliži današnjem duhu vremena, nego mnogi drugi mlađi pisac, koji nije uspio da se snađe u svojoj sredini, i da se kao klin zabije u nju. Njegove socijalne priče »Prosjak Luka« i »Ilijina oporuka« nisu, doduše, sazidane na realističkom temelju, ali su toliko zadrle u društveni problem našeg sela, u njegovu ekonomsku i moralnu strukturu, da još i danas djeluju svježe i snažno. O ulozi, koju je igrala i koju još i danas igra »Branka« među mladim učiteljskim generacijama, pisano je već mnogo.

Ali najpopularniji je Šenoa kao pisac historijskog romana. Četiri dramatizacije »Diogenesa« i jedna »Zlatareva zlata« i »Čuvaj se senjske ruke« svjedoče, koliko su ta djela obljubljena među publikom. Vjeroiatno je, da bi isti uspjeh doživjela i druga Šenoina djela, koja se nisu mogla dramatizirati radi pomanjkanja scenske radnje, kad ne bi bila bazirana uglavnom na bezdialoškoj radnji. Kao historijski pisac Šenoa je, dakle, prirasao srcu velikom dijelu naše publike, što dokazuju i mnoga današnja izdanja njegovih djela (Binoza, Minerva, Kugli, Društvo sv. Jeronima, Srpska književna zadruga, Matica Hrvatska). Šenoa je stekao svoju publiku, koja je primala njegova djela bez rezerve, što su ona uostalom i zaslužila. Ta publika je punila svaku večer kazalište, kad su se tamo davali dramatizirani Šenoini romani. Ona je u sumrake lutala gornjim gradom i uskim ulicama oko crkve sv. Marka, da oživi u sanjama prošlost i da, zatvorivši oči, vidi pred sobom krvnika, kako navlači užarenu krunu na prignutu glavu Matije Gupca, Pavla Gregorijanca, koji obilazi oko kuće Krupićeve i griče građane, koji vijećaju, kako da se odupru teroru medvedgradske gospode.

»Zlatarevo Zlato«, koje je sada ponovno izašlo u izdanju Knjižnice dobrih romana s uvodom Ljubomira Marakovića, naslovnom stranicom Vladimira Kirina, koji je ilustrirao i »Branku« i »Seljačku bunu« i historijskim tumačem dra Josipa Andrića, spada nesumnjivo među najobljubljenije Šenoine romane. Ima tome više razloga. Prvi je taj, što »Zlatarevo zlato« obrađuje Zagreb, stari i primitivni u svojoj nedavnoj prošlosti, s Kaptolom, Gričem i Medvedgradom nad njim. Unijevši u svoje opise toplu, intimnu liriku jesenjih sumraka, kad kišne kaplje kucaju u prozore i plamenovi igraju po polumračnim zidovima inscenirajući davnu, prozirnu priču, Šenoa je Zagrebu dao aureolu starog, simpatičnog grada, koji nas sjeća naših dragih, starih rođaka. Vrlo plastičan u opisivanju i više dinamičan nego narativan, on je uspio da prikaže taj stari život u svoj njegovoj primitivnoj zabuktalosti, sa svim njegovim sićušnim i velikim borbama i brigama. U tome je i razlog, zašto je Šenoa uspio, a nije Higin Dragošić, premda se javio poslije njega i premda je obrađivao istu temu (»Crna kraljica« i »Kroz more jada«). Dragošić je iz zagrebačke i medvedgradske prošlosti izabrao ono senzacionalno i napeto obradivši ga senzacionalno, a Šenoa je želio da dade sliku života i dao ju je sentimentalno (u boljem značenju te riječi). Tražiti senzacionalno u historiji može da bude često zahvalno, ali to traje obično samo kratko vrijeme. Odmah zatim nastupa stagnacija, kad vrijednosti, koje su i onako relativne, padaju. Sasvim je druga sudbina priča, koje su i po koncepciji i zadaći, koju su si postavile, historijske. »Zlatarevo Zlato« je zagrebačka prošlost već i radi toga, što uske ulice gornjeg grada još i danas sjećaju na sve to i zatvoreni prozori na kućama stalno ilustriraju tužnu priču, koja je, doduše, prošla, ali koja ne umire. Grga Čokolin, iako zahvaljuje svoje rođenje Šenoinom poznavanju savremene vanjske literature (napose Waltera Scotta), gdje su intrigani redovno nastupali sa svom svojom hipokritskom pompom, ipak ima našu dušu i mozak i govori kao naš čovjek. Dora Krupićeva je nesumnjivo stekla nešto od vanjskih pisaca, ali svojim životom ona je prava purgerska djevojka starog Zagreba, kakvu se još donedavno moglo naći. Gregorijanci, i Stjepko i Pavao i Jerko, su sasvim naši u »Zlatarevu Zlatu« kao i (ukoliko i ondje debutiraju) u »Seljačkoj buni«. A sama zamršenost radnje, njen tempo i konac toliko nam je blizu, da tu nema ni govora o nekom stranom utjecaju.

»Zlatarevo zlato« nam je mila knjiga radi starog Zagreba i njegova života, danas arhaičnog i statičnog. Veća je njena vrijednost, što ona spada u historijske romane, dakle jedan termin, na kome smo mi Hrvati razmjerno malo učinili. Osim Šenoe, Tomića i Kumičića (Bogović, Nemčić i Botić ne mogu ovamo radi, uglavnom, zabavne sadržine) radilo je na tom polju s blistavim uspjehom još tek nekoliko naših pisaca (Velimir Deželić st. i Milutin Nehajev s »Vucima«). Higin Dragošić nije postigao većih rezultata, a isto tako, i iz istih razloga, kao on nisu to postigli ni neki drugi, koji su se plasirali na tom polju. Izgleda sada, nakon svega toga, da se naš historijski roman sa spomenutim piscima uspeo na najvišu točku uzlazne linije, koju moramo u pomanjkanju boljeg, nazvati kulminacijom. Tu zaprema »Zlatarevo Zlato« časno mjesto.

Naslovnu stranicu izradio je, kako je već spomenuto, Vladimir Kirin. U blagom, zagasitom tonu, malo sumračna i melankolična, ona je toplo dočarala sentimentalnu romantiku jednog doba, koje nam je drago i blisko uza svu svoju vremensku udaljenost.

I. K.

Slika na omotu:

Žena s biserima

Naslikao C. Corot

(Nalazi se u Louvre-u)

BROJ 30 **OBITELJ** GOD IV

U ZAGREBU 24 SRPNJA 1932

IDETE LI NA LADANJE?

NAPISAO VOJMIL RABADAN

U ovoj zbilja pasjoj žegi, koja nas je nemilice pritisla, tkogod može, bježi iz grada bilo kuda, i Bog zna, koliko se i naših čitatelja raštrkalo po Dalmaciji, Sloveniji, Zagorju i drugim našim ljetovalištima na ljetni odmor. Dugo su se na to spremali, čitavu se zimu o tome govorilo i pare štedjele, pa kad je napokon došao teško iščekivani čas, spakovala se hitro prtljaga, zatvorila brižno kuća i prikričalo listonoši, da ne zaboravi dostaviti poštu (osobito »Obitelj«!) na ladanjsku adresu, i krenulo se veselo na dva-tri tjedna (a sretnici i na mjesec ili dva) slobode i odmora. I uvijek se veselo odlazi na taj put, jer ladanje je danas postalo prava životna potreba ljudi, koji u monotonom, nezdravom i zamornom gradskom životu čeznu za barem malo promjene i mira, a osim toga ljetovanje je i moda, pa i ta moda vlada kao što vlada i svaka druga.

DOBRA MAJKA POUČAVA KĆERKICE, KAKO ĆE SAŠITI HALJINE LUTKAMA

No povratak s ladanja nije baš uvijek tako oduševljen kao polazak. Gotovo redovito ovaj se tuži na buku i rđavo jelo u hotelu, gje je otsjeo, onaj se osjeća umornijim nego prije od kojekakvih športova, kojima se bavio, trećemu se zamjerilo svježe voće, koje je njegovu simpatiju za nj uzvratilo nekom ne baš ugodnom gestom i t. d. i t. d. Sve su to sitnice, ali svejedno kvare lijepi dojam, što bi ga boravak na selu imao da ostavi. No jesu li baš neizbježive te razne neugodnosti? Doduše, nihil est ab omni parte beatum, pa ni ladanje, ali ipak su za sve te nezgodice u većini slučajeva doista krivi sami »ladanjci«.

O tom nas barem uvjeravaju slijedeći savjeti iskusnih »ladanjaša« i liječnika, koje sam pokupio i iznosim ih eto našim čitateljima. Oni, koji su otišli ili idu na praznike, naći će tu bez sumnje po koju korisnu uputu za razne ladanjske zgode i nezgode, a oni, koji silom prilika ostadoše u gradu, uvidjet će možda, da nije to baš tako velika nesreća i da se i u gradu može sasma lijepo provesti ferije. Evo te mudrosti:

Tkogod ima tako slabe živce, da se neprestano uzrujava, kad ne nađe na svakom koraku sve one neophodne udobnosti svoje kuće; tko se budi, čim muha zazuji ili pokućstvo zaškripi; tko znade, da ne okusi jela, ako je opazio, da tave u kuhinji nijesu baš ko sunce; tko se ubrzo zasiti onih uvijek i svuda jednakih jelovnika hotelskih; jednom riječi tkogod ne može da se lako prilagodi koječemu, neka ostane lijepo kod kuće, jer će se povratiti s ljetovanja još uzrujaniji i umorniji.

Nježne i slabokrvne gospođice, koje jadnice zaslužuju svoj kruh za pisaćim strojem i na golemim registrima uredâ, neka svoj redovito tako kratki dopust upotrebe na to, da kod svoje kuće što higijenskije žive ono par dana. Uz dobru hranu, neka svako jutro ustanu što ranije (ali naveče treba rano leći i ne otići nipošto na plesove i zabave, koje znadu potrajati do sitnih sati) i obave kakvu kraću šetnju po hladovini i svježem jutarnjem zraku. Nema nikakva smisla, da se upisuju u planinarska društva i kidaju se po napornim »turama«: neka radije leže što više u chaise-longue-u na otvorenu i zračnu mjestu, ne misleći i ne radeći ništa (lagano štivo i jednostavni ručni rad ne će smetati): to će ih osvježiti duševno i tjelesno, jer to je u stvari čitava kura za slabokrvnost.

Što se ishrane na ljetovanju tiče, tko ima osjetljiv želudac, neka se prije dobro propita, je li u gostioni, gdje će otsjesti, kuhinja »na visini«; a za ručka i večere neka pažljivo promotri jela i makar ih i pomiriše, prije nego počne jesti, osobito meso i ribu, koja se vrlo lako pokvari

(Svršetak na str. 478.)

Ž I Ž A K

S MADŽARSKOGA PREVEO ANTE ADJIĆ ✓ ILUSTRIRAO STJEPAN MACANIĆ

Suton se spuštao. More je gorjelo poput golemoga vatrenoga kola. Borovi i masline savijahu se pod težinom zlatnih zraka, koje su na njih padale. Među borovima i grmljem šuštao je meki zefir, a slavuj je biglisao svoju ljubavnu pjesmu među tamnim čempresima. Oprašta se dan na umoru. Grimizne je usne još jednom pritisnuo na sive zidove San-Martinskog kartuzijskog samostana.

STAJAO JE KRAJ SAMOSTANSKOG ZIDA. .

Kraj vrtnog zida mahovinom obraslog stoji redovnik. Na njegovu grubom čohom pokrivenom liku počiva sveti mir.

S čistom je dušom prestupio nekoć samostanski prag. Nije ga zadnji suton pirovnih dana, niti tužna samoća tamnice poslala amo u samotnu ćeliju kartuzijskog samostana. Oca je htio da okaje, koji je u bjesnilu probo prijatelja, a onda se sam bacio među valove. Tako od sina naroda, južnjačke krvi postade nijemi sin sv. Bruna.

Zadubljen u misli na domaju, gledao je prema brežuljcima, što su se nanizali na strani Sant-Elma. Tamo se u dolini Parthenopa, lijepa kraljica juga, već odjenula u ljubičasto sutonsko ruho, a bujnu kosu oplela u blistavi zvjezdani dijadem. Barke i gondole ljuljahu se pod njegovim nogama i plesahu naokolo pri tihoj glazbi mandolina. Bijela se jedra pričinjala u crnoj pjeni kao zmajeva krila poškropljena krvlju. Tako se spremao lijepi Napulj sa Vezuvskom bakljom u ruci, da sa svojim čarima dočeka mlaku južnu noć.

Redovnikov pogled međutim nije bio uperen niti na Napulj, koji je tonuo u moru svjetlosti, niti na vijugasti žaljev, — oko mu je drugdje, sasvim negdje drugdje počivalo na posilirskoj obali, koja je odisala miomirisom ruža. Nekih sto koračaja od obale plamsa čedna mala vatra. Navrh kolca podrhtava plamičak i nježno osvjetljuje od vjetra i kiše zaštićen Madonin kip. To slabo svijetlo meko je gladilo tihi hram njegova srca i napunjavalo ga slatkom boli.

Tamo mu počiva otac. Valovi pokrivaju njegov grob i šume mu nadgrobnu tužaljku. Kako li je često ovuda vozio sa Laurettom, sa svojom žarko ljubljenom sekom. Dok je još otac živio, vazda bi tamo razapinjao sve svoje mreže gunđajući pri tome svoju ribarsku pjesmu.

Jest, redovnik je bio nekoć ljubimac sviju ribara od Puteola do Sorrenta. Kosa mu se u crnim valovima lelijala. Nije se jedna ribareva kćerka za njim ogledala. Ali on bi samo ponosno nastavio svoj put. Samo je Lauretta, sestra mu, smjela da bude u njegovoj blizini.

Još je podrhtavalo svijetlo u sanjarskoj duši redovnikovoj. Mislio je na to, kako se na čudan način uklonio iz svijeta. Veliki je vihor bjesnio, kad se opraštao od majke. Izveslao je na uzburkano more, te pojurio kraj onoga mjesta, gdje sada slabo svijetlo podrhtava. Nakon teške borbe po tamnoj noći prispije napokon na obalu Puteola. Iziđe, odgurne čamac i odšulja se polagano — samo su ga zvijezde mogle vidjeti — do vrata San-Martinskog samostana.

Htio je da misle, da se izgubio, da je među valovljem našao grob.

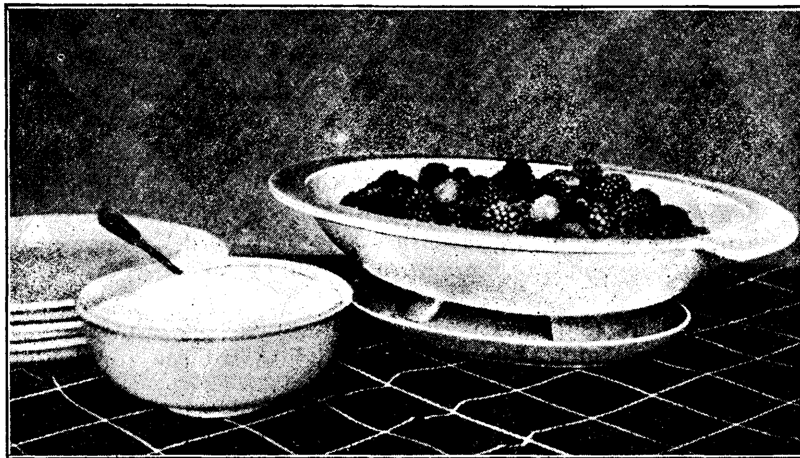
Izveslao je na more i nije se više vratio, kazivala je Lauretta ribarima, kad bi spomenuli smrt svoga prijatelja. Nakon tri dana nađoše čamac kod Cap-Misena, ali bez vesla i veslača.

Kakogod je redovnik bez riječi došao, isto se tako povratio u samotnu ćeliju. Usne su mu šaptale neku molitvu, a ramena su i dalje nosila slatki jaram.

Tako je stajao redovito dan na dan, kao zvijezda večernjica na vrtnom zidu, pa bilo to ma za čas samo. Ta samo je htio da vidi, hoće li se pokazati slabo svijetlo.

U Posilipu blizu obale stoji jedna stara, trošna bademovim drvećem okružena ribarska koliba. Tamo stanuje Lauretta sa majkom i siromaštvom kao trećom osobom. Mir nastava srca, mir natava kolibu. Tamo vani naprotiv bijesni oluja elementarnom silom.

LIJEPE VRTNE JAGODE

posute sitnim šećerom najfinija su poslastica za mlado i staro

»Lauretto, po ovakovom vremenu ne možeš k Madoni. Zapali kod kuće malo svijetlo!«

»Izaći ću, majko, moram da idem!« odgovori Lauretta hrabro, kao kakva junakinja. Do današnjega dana još joj usta nijesu izustila protivurječja.

Majka joj gledala u oči tužno i ozbiljno.

»Majko, ako tamo vani na obali ne zatitra onaj mali plamečak, onda si za moga brata mrtva. Svaki dan on pogleda amo iz San-Martina, da li će vidjeti svijetlo. To je znak za njega da si još na životu. Kada je ulazio u čamac, rekao mi je valjda deset puta: »Lauretto, ne zaboravi na mali žižak!« I iz čamca je još jednom isto doviknuo.

»Slatki moj Silvije, dragi sinko!« zajeca majka, a jedna joj se suza odroni niz lice.

Lauretta istrči do kolca, zapali mali žižak i opet se vrati k majci.

*

Nakon trinaest mjeseci.

Opet se spuštao suton. More je opet gorjelo poput golemog vatrenoga kola. Borovi i masline savijahu se pod težinom zlatnih zraka, koje su na njih padale. Opet je šuštao meki zefir, a zaljubljeni slavuj je biglisao. Opet je stajao redovnik na zidovima samostanskog vrta. Ali mali žižak više nije svijetlio!

»Requiescat in pace!« prodrlo je iz njegovih grudiju, a niz lice i bradu spusti mu se prva suza, otkako je prešao samostanski prag. Nijemo bez riječi vrati se u svoju ćeliju, da i nadalje nosi jaram samoodricanja.

Nema više majke! To je zajecalo od časa do časa u redovnikovu srcu. Pod grubom redovničkom haljom kucalo je srce starom ljubavlju naprama majci.

Majka je umrla. Dobila je vrućicu. U snu je viđala pred sobom sina Silvija. Suhim prstima dršćući je pritisnula na usta krunicu; a onda joj srce prestane kucati.

Lauretta joj zaklopi oči i isprati je na groblje.

Došao je treći dan. O ponoći se oglasi samostansko zvono zovući u kor pobožne redovnike, koji su drijemali. Kapucom na glavi, svjetiljkom u ruci, ostavljali su svoje ćelije i tapkajući preko samostanskog vrta upravljahu svoje korake prema crkvi.

Čuje se samo žubor česme, huckanje sandala i šušanj grubih mantija. I nekadanji posilipski ribar se poškropi svetom vodom i uđe u hram.

Nitko ne zna za njegovu bol. — Poslije ponoćke se oglasi drvena čegrtaljka. Ustane priorov dostojanstveni lik i zatežući glasom započne: »Oremus pro matre defuncta! — Pomolimo se za jednu pokojnu majku!« — Nikakvog imena, mjesta, dobe!

Čija majka? Nitko ne zna, nitko ne sluti, a veo će pokrivati tajnu, kao mali humak majčin grob. No svi se mole, svi sagnuše glave i doma šalju misli k dragoj majci. Da li mi još živi majka, koju sam još kao dječak ostavio? — Nitko ne odgovara. Odricati se! Podnositi!

Međutim jedan između njih znade. Posilipski ribar. Njegova je majka umrla. To mu je dojavilo svijetlo s one strane obale.

Ali nitko ne opaža nove tople suze, koja mu je na oko navrla. Upijala ju mantija iz same samilosti.

Nijemo bez riječi ostavlja opet crkvu kao i drugi, da i nadalje snosi slatki teret, dok ne dospije na strmu Golgotu svoga života.

Samo ga je jedna pomisao boljela. Lauretta, koju je anđeoski ljubio!

Kod Madonina kipa na obali otkrila mu sestra svoju tajnu; i ona će uzeti veo i stupiti u rimski red svete Cecilije. I ona hoće da okaje oca. Nakon majčinog pokopa još će triput zapaliti svijetlo. Četvrti će dan ostaviti dom i krenuti putem sudbine.

Redovnik je još tri puta stao na zid samostanskog vrta, i triput vidio svijetlo. Četvrti mu je dan samo molitva pratila vjernu Laurettu na njenom putu u vječni grad.

I Lauretta još jednom baci pogled svojih nevinih očiju na brežuljak San Martina i pošalje mu zadnji zbogom.

Opet se spuštao suton. Opet se savijalo drveće pod težinom zlata, šuštao je zefir, a slavuj biglisao. Opet je izišla zvijezda večernjica i gledala dolje lijepi Napulj.

Ali redovnik više nije stajao na vrtnoj ogradi. Mali se žižak utrnuo, a svijet više nije imao čara za posilipskog ribara.

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

Tako se Roza preselila u Hövringen. Dopisivali su se većinom kratko i suhoparno; ni Torkild nije pisao pravih ljubavnih pisama. Ali nakon nekoliko sedmica počeli su oboje da dodaju na kraju pisma u žurbi po koju kratku, nježnu rečenicu.

Kad je koncem kolovoza Torkild došao po svoju ženu, učinila mu se mnogo zdravijom, nego se on i usuđivao da nada. Opažala se na njoj radost, što ga opet vidi. A budući da su oboje bili mladi, i muž i žena, a usto okrivljivali svaki više sebe nego drugoga, što njihov brak nije bio tako sretan, kao što su sanjali, probudiše se prvog jutra s preporođenom vjerom u svoju ljubav. Tri sedmice u planinarskoj kući na Berittjernu provedoše u tihoj i pomalo tužnoj, ali nježnoj i iskrenoj sreći.

VI.

Jednog dana, kad je Roza izjutra bila po poslu u gradu, rekla je za vrijeme ručka:

»Ah dà, jutros, kad sam bila u Irisu i pila čaj, srela sam Axela.«

Torkild ne odgovori.

»... Upitala sam ga, kako to, da ga više nije vidjeti kod nas, i tada mi je rekao, da ste se vas dvojica posvadili...« Budući da je Torkild još uvijek šutio, doda ona: »To mi nisi nikada spomenuo.«

On se nije mogao odlučiti da svojoj ženi kaže, što je na stvari i posljednjih mjeseci, kad bi ga ona pitala za šogora, cn bi svratio razgovor na drugu stranu. Činilo se, da ona nije opazila, da se za tim nešto krije; za stvari, koje je nisu pobliže zanimale, nije imala ni osobitog dara zapažanja niti pamćenja. Torkild je osjećao s gorčinom u duši, da je takvu ravnodušnost ona nerijetko pokazivala prema njegovim stvarima.

»Nije bilo zgode da o tome govorim,« odsiječe on kratko.

»Ali, molim te, što se dogodilo?«

»To ti ne mogu pravo da kažem.«

Uvijek, kad bi se Torkild sjetio onog sukoba, osjetio bi jednaku uzbuđenost i gorčinu, u kojoj je bilo primiješano i nešto stida prema bratu. Bio je uvjeren, da ni Axel sam nije vjerovao u ono, što je tada spomenuo .. te se sjetio one noći, kada je bratu povjerio ono, što je on tada onako proti njemu iskoristio.

»Torkilde! Što se dogodilo? Ta Axel valjda nije ništa... skrivio?«

»Skrivio?«

Roza se zbuni.

»Dà, ja mislim samo... on je naime rekao .. ili sam ga bar ja tako razumjela... da momentano ima velikih poteškoća... financijalne naravi.«

»Je si li poludjela?« reče srdito Torkild. Sasvim instinktivno mislio je u tom času samo na brata Axela.

»Bilo bi mi najmilije, da me o tome više ne pitaš,« prekinu on razgovor.

Kasnije se pokajao. Mogao je reći na primjer, da je Axel na nelijep način izrabio nešto, što mu je on — Torkild — jednom povjerio. Ali tada bi Roza bila dalje razmišljala, o čemu se radi... i počela koješta sumnjati, na primjer, da se radi o nekakvoj stvari sa ženama otprije. Nije mogao da zna, na kakve bi sve misli ona došla. Sada je možda mislila, da su se posvadili radi nje. A i to mu se činilo pogibeljnim. — Njegov vlastiti nemir pojačavao je u njemu ogorčenje protiv Axela.

Da mu je bar kakvo objašnjenje palo na pamet! Odsad više ne će imati prilike, da upotrebi nikakvo. Znao je, da ona više nikada ne će opet o tome počinjati. A tako je i bilo.

Prvih dana listopada došla im je u posjete Rozina prijateljica iz Švedske, gospođica Stenbock.

Roza je bila otputovala po nju u grad i kad je Torkild došao kući na ručak, sjedjela je ona u salonu. Prvog časa, kad ju je ugledao, osjetio je kako ga nešto čeznutljivo u duši privlači k njoj. Opazio je, da osim očiju nije na njoj ništa bilo osobito lijepo. Bila je velika i vitka, ali su ravna prsa i uski bokovi davali njenoj pojavi nešto dječačko, što istina može da ženi dobro pristaje, ali samo, dok je jako mlada. A Brita je po svoj prilici bila blizu tridesetoj. Imala je krasnu, pepeljastu i bujnu kosu, plave oči i mekan čist teint, ali mršavo lice s izbočenim ličnim kostima bilo je ponešto košćato. Usta su joj bila crvena i svježa; jedino što gornja usna nije potpuno prekrivala prednje velike i bijele zube. U jednu riječ: njena se pojava mogla prije nazvati ugodnom i »dotjeranom« nego lijepom.

Torkilda je ponešto uznemirio utisak, koji je ona na njega proizvela. Kad je rekao Rozi, da mu se gospođica Stenbock sviđa, znao je vrlo dobro, da je to preslab izraz za njegove osjećaje. Bio je donekle u nju zaljubljen... ili bolje zanosio se za njom. Taj je zanos uostalom bio sasvim platonski i on je vrlo dobro znao, da taj zanos nema nikakva upliva na njegove osjećaje prema Rozi. Njegova je ljubav prema Rozi bila i dalje jednako jaka, bolna i bojažljiva. Ali mu se ipak katkada, kad je bio s Britom Stenbock sâm, činilo, da mu s duše pada neki teret. Sva ona životna odvažnost i samosvijest, koju je još imao, probudila bi se u njemu, dok bi hodao uza nju i slušao njen bistar, lijep glas.

Kad nije bila uz njega, čeznuo je za njom. A u isti mah ga je uznemirivala činjenica, što može da goji takva čuvstva, koja takoreći paralelno teku s čustvima, koje je gojio prema svojoj ženi. Plašio se nekako Britina odlaska... s jedne strane, jer će mu manjkati njeno društvo, a s druge strane, jer se bojao grižnje savjesti, kad bude opet sâm s Rozom.

Činilo se, da Roza o svemu tomu ništa i ne sluti. Ona se jako veselila, što ima prijateljicu uza se i što se Torkild i ona dobro slažu.

Jedne subote poslije podne odvezao se Torkild u grad na nekakvu poslovnu konferencu i povratio se istom s noćnim vlakom. Kod kuće je osim Roze i Brite Stenbock našao i Mary Lied, koja je bila došla poslije podne na kavu. Već su bile večerale te su sada sjedile u salonu uz dessert. Pred njima je na stolu bilo kuhanog voća, kolača i vina. Zrak je bio pun dima od duhana.

Roza je donijela za njega tanjur i čašu, te on sjedne između nje i gospođe Lied, koja se odmah obrati k njemu objašnjenjem:

»Upravo raspravljamo o ljubavi. Biste li nam mogli kazati, što vi o ljubavi mislite, Christiansen?«

Torkild je prekapao po mozgu tražeći nekakav duhovit odgovor, ali kad mu nije ništa moglo da padne na pamet, zadovoljio se odgovorom:

»Hm, na to baš nije lako onako odmah odgovoriti.«

»Jasno, imate pravo! To je naime i moje mišljenje; problem se ne da riješiti. Brak je uopće sasma glupa ustanova, ali privremeno moramo da računamo s tim nužnim zlom... mislim radi djece, bar dotle, dok ljudsko društvo ne bude tako dobro uređeno, da će moći na pristojan način preuzeti djecu na sebe.«

»Kako bi moralo da bude uređeno društvo, da mu možeš bez straha povjeriti svoju djecu?« upita Roza.

»Dakako, svaka majka mora imati pravo, da uvijek i u svim prilikama zadrži svoju djecu uza se, ako se osjeća pozvanom, da ih odgaja. A ako se ona žrtvuje za taj posao, koji je uistinu najvažniji za čovječanstvo, onda je pravo, da je država za to plaća. Ali za djecu, čije majke drže, da nisu za to sposobne ili možda imaju druge sposobnosti, morali bi postojati instituti, u koje bi ih se predalo, čim se odbiju od majčinih prsiju. Tim bi zavodima upravljale žene, koje bi bile posebno za to izobražene i u njima bi djeci bio osiguran najbolji odgoj. Dakako, da bi morala biti građanska dužnost svake majke, da sama hrani svoje dijete, a država bi je zato nagradila.«

»A očevi?« upita Torkild. »Zar se njima ne bi ostavila nikakva prava... ili bar dužnosti?«

»Ne. Prema pojedinom djetetu, koje su dali na svijet, ne bi oni imali nikakvih prava; samo prema zajednici bili bi muškarci obavezani, da samo onda postanu očevi, ako su zdravi i snažni. Osim toga moraju oni da doprinose za uzdržavanje djece, što bi se uostalom izvršilo u obliku poreza. To naime mora da bude cilj feminističkog pokreta u budućnosti: djeca su neosporivo vlasništvo majke, koja za njihov odgoj mora samo državi da odgovara.«

»Ali se može desiti, da se dijete uvrgne u oca, pa da voli njega nego majku,« primijeti Torkild.

»Ja dakako ne mislim, da se muškarcu ne bi smjelo dopustiti da upozna dijete, kome je otac, ukoliko ga majka smatra sposobnim, da joj pomaže u odgoju, i dostojnim...«

»Uostalom, žena ne bi smjela tako lako da jednog muškarca učini ocem svoje djece, ako ga ne smatra za to dostojnim,« reče porugljivo Brita.

Sjedjela je sučelice Torkildu i on je pogleda. Držala se uspravno; svijetlo svjetiljke poigravalo je po njenoj plavoj kosi, a oči su joj se pri tom svijetlu činile tamne. Gornju je usnu porugljivo podigla nad zdrave bijele zube. Bila je jedina djevojka u društvu.

Gospođa Lied je pogleda s onim neizrecivo nadmoćnim posmijehom na usnama, kojim se uvijek iskusne žene smiješe onima, koje su još bez ljage:

»Ah šta, molim vas, muškarci su tako slabi,« reče ona njemački, a zatim nadoda norveški: »Osim toga, nije uvijek moguće unaprijed znati, koliko vrijedi muž, koga smo izabrali. Uostalom vi ste sami rekli, da ste za slobodnu ljubav, gospođice Stenbock.«

»Ali ne za takvu.« Tiho, kao da se ispovijeda, ona doda: »Kad bih ikada htjela da pripadnem jednom čovjeku, onda bi on morao biti takav, da mogu osjećati prema njemu neograničeno povjerenje... dapače poštovanje. A tada su po mom mišljenju i zaruke i vjenčanje nepotrebna stvar.«

Torkild je opet pogleda. Te ohole crvene usne nisu nikada ljubile... i on je znao, da će ona nepoljubljena, netaknuta i najbezazlenijim milovanjem čovjeka leći u grob prije, nego li će dopustiti, da se s njom desi nešto, što bi joj moglo oteti i jednu iskru njenog poštovanja prema životu.

»Ah, Bože... Brita,« reče Roza — glas joj je zvučao umorno i ogorčeno. — »Nije baš tako stalno, da se to poštovanje može sačuvati, pošto su muž i žena neko vrijeme zajednički živjeli; čak ni onda, ako je isprva postojalo ne znam kako neograničeno povjerenje.«

»Tada bi bolje bilo,« reče Brita tiho, »da se nisu vjenčali, pa da su se bez prepirke, žučljivih scena i tuđeg uplitanja razišli. Muškarac i žena morali bi uvijek da se sastaju s uzajamnim sažalijevanjem i zajedničkom žalošću...«

»Ja mislim, da bio netko vjenčan ili ne bio, ispada uvijek isto.« I Roza se prezirno nasmiješi. Ali Torkild opazi, kako je taj posmijeh drugačiji nego Britin. Roza se podsmijevala i

sama sebi. Jedna je prezirala, jer nije razumijevala, a druga je potpuno razumijevala i baš zato prezirala.

Nije nipošto stalno, da je rastavljati se uvijek ugodna stvar, čak ni onda kad nestane poštovanja,« reče Roza. »Čak i onda, kad su se dvoje zasitili jedno drugoga i dosađuju se... cio dan. Ima nešto, što se zove navika. I poštovanje se samo po sebi malo pomalo gubi. A u takvom je slučaju činjenica, da si vjenčan, izlika, za koju se sam pred sobom skrivaš.« Torkildu se činilo, kao da ga ona svlači do gola. Zgražao se, da ona može tako govoriti. Nije se usuđivao da pogleda Britu, ali mu se pričinjalo, da zna, da je oborila oči. I odjednom mu posta jasno, zašto se u nju zaljubio. Upravo onakva, kakva je ona sada bila, kako je ona u svom oholom i prkosnom djevičanstvu mislila i govorila postavljajući svoje nategnute zahtjeve na svijet i na samu sebe — takva je bila njegova ljubljena, prije nego je došla u njegove ruke i prije nego je sâm ponizio... Tako je nekada i Rozina duša bila puna pupoljaka... ali ništa nije procvjetalo, sve je povenulo...

Kad se nakon dužeg vremena usudio da podigne oči, na Britinu je licu bila još uvijek ona crta nepristupačnosti i nerazumijevanja. Ona je bila djevojka i sve, što je rečeno, kliznulo je mimo nju, jer se radilo o doživljajima, o kojima ona nije mogla slutiti, da bi se ikada mogli nje ticati.

O Mary Lied nije uopće mislio; nekako je nesvijesno nije ni uzimao u obzir, nejasno osjećajući, da ona nikada ne sluša, što drugi govore, osim zato, da može sama doći do riječi.

»To bi doista bilo isto tako u interesu muškarca kao i žene,« čuo se opet glas gospođe Lied. »Na taj bi način on izmakao zahtjevu, da bude vjeran, koji se dakako protivi čitavoj naravi muškarca. Ne ćete valjda nijekati, da je muškarac od prirode poligamski nastrojen, šta ne? — Slušaj Rozo, čak ni tvoj muž ne može osporavati, da se muškarci ne mogu zadovoljiti s jednom ženom...«

»Ne mogu zadovoljiti?« reče zlovoljno Torkild. »Ispravnije je, ako se kaže, da se zadovoljavaju s mnogo žena, ako jednu ne mogu da dobiju...«

»Uh, kako se uopće usuđujete da izvalite frazu, kojom se nas žene pokušavalo zavaravati još odonda, kad je Adam bio mladoženja. Ah ne, dragi moj, razlog je u tome, što vi trebate više užitka, nego što vam jedna žena može da pruži...«

»Ili se čovjek ne usuđuje da sve stavi na jednu kartu,« reče Torkild tiho se nasmiješivši. »Utoliko bi nagon samoodržanja muškarca navodio, da se drži svojih poligamskih instinkata...«

»Ne... muškarac ne zna da ljubi,« reče Mary Lied duboko uzdahnuvši. »Ili možda zna tek jedan od njih tisuću.«

(Nastavit će se.)

Idete li na ladanje?

(Svršetak sa str. 473.)

i može da ozbiljno poremeti probavu. Pa i tko ne treba da se boji za svoj želudac, neka ne pretjeruje u hrani: često se strancu svidi kakvo lokalno jelo ili voće, pa ga se naguta, da je milota. Slijedi dakako ricinus, krevet, a i teže neprilike. Uz jelo, važno je poglavlje i piće, mislim vodu, koja na selu nije nipošto svugdje pitka. Kojekakve stajaćice i lokve, makar kako slikovito izgledale, uvijek su prava rasadišta svakakvih bacila: tko ne će da se dokopa dizenterije i tifusa, neka pazi dobro na vodu i neka uvijek ponese na izlet limunova soka i mineralne vode.

Ima još mnogo toga, na što obično ljudi na ladanju ne polažu dosta važnosti, a to su kojekakvi »topografski« detalji, koji su i te kako od značenja. Na pr.: sprema se društvance na izlet u obližnje selo, pa zapita prvog seljaka, koliko je do tamo hoda. On mirno odgovori: »Pola sata« (u toliko on naime stigne), i gospoda građani odvažno krenu pjevajući na put. Dakako, namjere se u većini slučajeva na rđavu i nemoguću stazicu, koja ih nemilo izmuči, pa kad nakon par sati napora (osobito ako i sunce žeže) stignu na cilj, sve je krivo, samo ne oni. Pa se lakoumnost još teže zna osvetiti na moru, gdje nikada ne pitaju domaće, kakvo je vrijeme i vjetar, već se hrabro upuštaju u baratanje s jedrima i veslima, koje možda prvi put vide, pa bude svega na koncu. Tako je i sa izletima na brda, s »prijateljevanjem« s domaćim životinjama bez nužnih obzira i t. d. A sve to može da zabavu prometne u nesreću, pa dijete, koje je, u najboljoj namjeri, milovalo konja, ili gospođica, koja se divila kravi, znadu i nastradati od toga.

A što da rečemo o ostalim ekscentričnim podvizima »ladanjske« gospode, kao na pr. o nerazboritom sunčanju. Dođe tako »sjevernjak« na more, hoće da pocrni, pa odmah prvi dan legne od zore do mraka na žarko sunce i užareni pijesak. Naravno, dogodi mu se, da mu koža naveče izgleda kao polupečeni odojak ili ćevapčić. Da ga sad čujete, kako uzdiše, stenje, muči se i pati. A zašto? Nije li mogao postepeno da izlazi na sunce, pa da za par dana bez muka i neprilika pocrni!

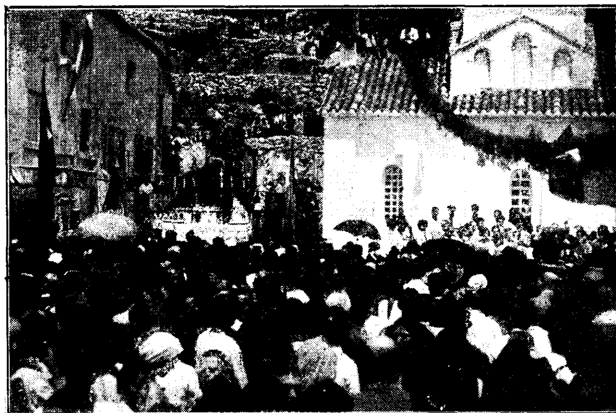
A sad još nešto na koncu. Ne prija svakome more i morski zrak, niti svakome pogoduju šume i planine. Što jednoga osvježi i oporavi, može drugome biti vrlo škodljivo. Zato neka svatko, naročito slabe i boležljive osobe, prije ferija dobro promisli, a eventualno i liječnika pita, kamo da ode. Prištedit će si time mnogu neugodnost.

Koliko vidite, nije tako lako ići na ferije. Naravno, da nije, pogotovo — u doba krize!...

Hoćete li se i vi pridružiti putovanju na pasjske igre u Erl?

KNJIŽEVNIK JAKOV TOMASOVIĆ OTVARA KONGRES

PJEVAČKI ZBOR PJEVA „VJERUJU"

SLIKE S EUHARISTIJSKOGA KONGRESA U OMIŠU U DALMACIJI

EUHARISTIJSKI KONGRES U OMIŠU

Tko malo samo prati euharistijske kongrese, što se održavaju širom zemalja, u kojima živu Hrvati katolici, može biti ponosan i veseo videći, da je vjera otaca naših, koji lijevahu potoke krvi »za krst časni«, živa i jaka. Redaju se sve uspjeliji kongresi i slijevaju u more štovanja bijele Hostije.

I maleni kneževski Omiš, a do njega tiho kraljevsko Priko bili su dneva 29. lipnja pozorištem velebnoga euharistijskog slavlja. Desetak, pa i više, hiljada naroda iz bliže i dalje okolice, pod barjacima, praćeni svirkom glazbe, u divnim narodnim nošnjama, nagrnuli su u Omiš na tu rijetku proslavu. Zborovanje, gdje se izmijenilo nekoliko vrsnih govornika, otvorio je i vodio pretsjednik pripravnog odbora, književnik i urednik J. Tomasović, a zaključio Mons. Frano Bulić, arheolog i naučenjak. Pontifikal je služio na otvorenom uz glasovitu crkvicu sv. Petra na Priku preuzv. splitski biskup dr. Kvirin Bonefačić. Iza evanđelja održao je krasnu propovijed preuzv. dr. J. Mileta, biskup šibenski. Adamićevu misu pjevao je mješoviti zbor uz pratnju orkestra pod vodstvom A. Franceski. Bogodnevnu teoforičku procesiju vodila su oba spomenuta preuzv. biskupa i Mons. Lucije Mileta, mitronosni opat trogirski. More naroda, šuma zastava, neopisivo oduševljenje vjernika bila je jedna nezaboravna cjelina, jedna velebna pjesma Bogu Ocu. *J. T.*

BISKUP ŠIBENSKI DR JEROLIM MILETA
govori na omiškom kongresu

MNOŠTVO DOLAZI POD ZASTAVAMA NA KONGRES

VELIKI POLJIČKI KNEZ SA SEOSKIM KNEZOVIMA

Sve slike foto Dujo Nazor

D O G A Đ A J I

U SRPNJU

1. U Zagrebu je pojeftinio kruh za 0.50 Din po kilogramu. — Sazvan je četvrti međunarodni katolički tjedan u Ženevi, na kojem će glavna tema biti »Moralno razoružanje i kršćanska misao«. — U Splitu je priređen krasan sprovod hrvatskom kiparu I. Rendiću.

2. Mostarski biskup Alojzije Mišić proslavio je pedesetu godišnjicu misnikovanja i dvadesetu biskupovanja. — Srškić sastavio novu jugoslav. vladu.

3. U Lisieuxu blagoslovljena svečano kripta nove bazilike sv. Male Terezije. — Na Plitvicama otvoren je ferijalni tečaj Apostolata sv. Ćirila i Metodija. — U Tuzli je održan uspjeli euharistički kongres tuzlanske dekanije. — U Karlovcu je umro Ljudevit Rossi, poznati florista.

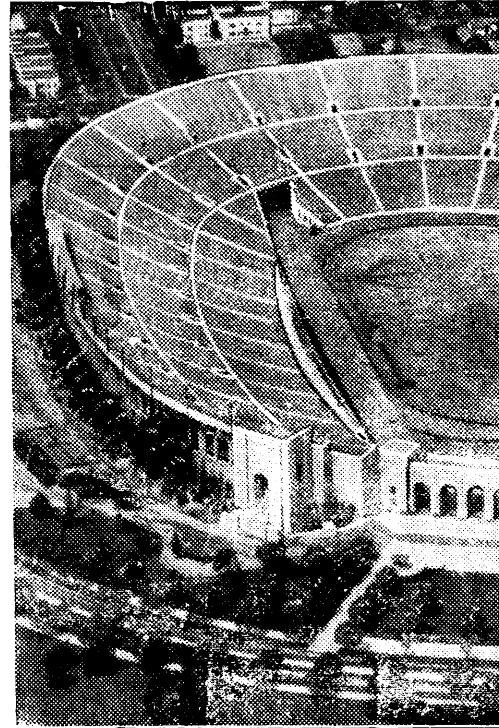
4. U Olumucu u Čehoslovačkoj sastao se prvi kongres čeških književnika i novinara.

5. Navršeno deset godina, da je preuzv. gosp. Hermenegildo Pellegrinetti nastupio službu apostolskog nuncija u Beogradu. — Umirovljeni ban primorske banovine dr. I.

MUSTAFA KEMAL PAŠA, predsjednik turske republike, koja je 13. srpnja službeno primljena u Savez naroda u Ženevi

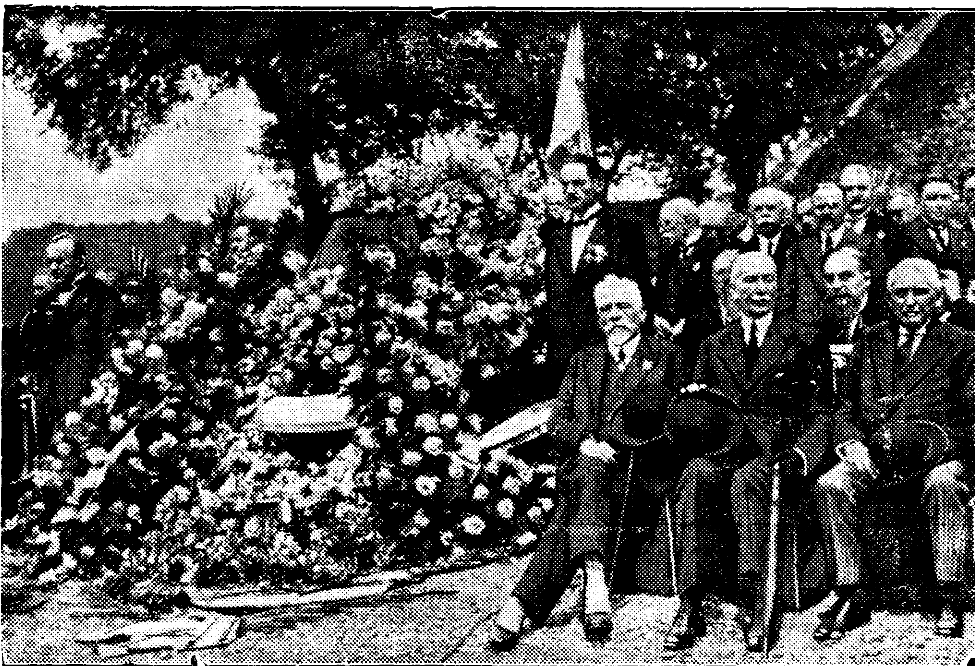
OGROMNI STADION ZA O
U KALI
U galerijama ima mjesta za 100.000 gleda

L i j

BIVŠI PORTUGALSKI KRALJ
Stupio je na prijestolje god. 1908., a od g. 1910,
živio je u

D e s

KINESKI G
najopasniji neprijatelj japanskog režima u
pripojenje M

POGREB ARISTIDA BRIANDA U COCHERELU (NORMANDIJA)
Ostaci pokojnog francuskog državnika, koji je iza smrti bio pokopan kod Pariza, preneseni su u Normandiju

RASPRŠIVANJE
pomoću ispaljenih raketa s a
Nekoliko raketnih stanica

Tartaglia i ban zetske banovine dr. U. Krulj. Na njihovo su mjesto postavljeni dr. J. Jablanović i dr. A. Stanišić. — U Zagreb su donijeli hodočasnici iz Padove moći Sv. Antuna za crkvu na Sv. Duhu. Ujedno se vratili posjetnici međunar. euharistijskog kongresa iz Dublina.

6. Englezi su izdali posebni zakon za carine na uvoznu robu iz Irske. — U Splitu je započeo sastanak svećenika dalmatinskih biskupija. — U Beogradu je započeo vrlo burno kongres Jugoslavenskog profesorskog društva. — U Twickenhamu kod Londona je umro bivši portugalski kralj Manuel II.

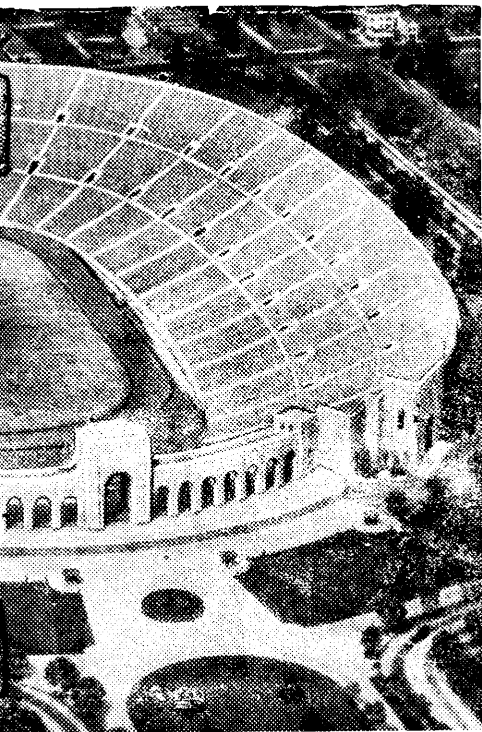
7. Umro engleski slavni pisac Graham star 73 godine.

8. U Lozani je došlo do sporazuma u svim točkama u pitanju reparacija. — Završen sastanak dalmatinskog svećenstva. — Banska uprava u Zagrebu je otvorila poljoprivredni ferijalni tečaj za učitelje. — Potonula francuska podmornica »Promete« sa posadom od 46 ljudi.

9. Konačno je nakon toliko peripetija završena reparacijska konferencija. Završetak je takav, kako to nije nitko očekivao. Njemačka ima da plati samo 3 milijarde maraka. Time su osobito povrijeđene male države a i Jugoslavija, budući nisu uzeti u obzir njihovi prijedlozi i njihove unutarnje prilike.

10. Sv. Otac Papa Pio XI. ističe radost nad uspjehom lozanske konferencije.

11. London želi, da se svjetska gospodarska konferencija održi u listopadu.

OGODIŠNJU OLIMPIJADU
ORNIJI
aca. Unutrašnja staza duga je 400 metara

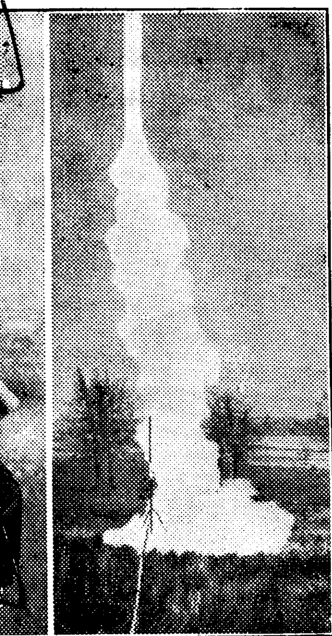
e v o:
MANUEL II. NEDAVNO UMRO
otkako je uspostavljena u Portugalu republika,
rogonstvu.

n o:
NERAL MA,
landžuriji i najveća nada Kineza u ponovno
ndžurije Kini

ERLAND VON NORDENSKJÖLD,
glasoviti švedski istraživač nepoznatih zemalja i naroda, umro je 5. srpnja u 55. god. života

LUJNIH OBLAKA
cionim polumjerom od 1 km.
lože zaštititi veliko područje

RAT PROTIV KUKACA ŠTETOČINJA U ŠUMAMA
Mnoge su države organizovale prave vojne protiv kukaca te u tu svrhu upotrebile i avione, koji rasipliju ubojite plinove

NAJKRVOLOČNIJA ZVIJER

NAPISAO
NIKOLA MARAKOVIĆ

Kad pročitate gornji naslov, znam, da ćete odmah reći, da je to tigar. Jest, to je tigar. Valja stoga da ga malo pobliže promotrimo, da znamo kakva je to životinja, koja se od svih drugih odlikuje tako groznim svojstvima.

Tigar je krasna šarena velika mačka. Od glave do kraja repa mjeri 2 do 3 metra. Krzno mu je svijetlo-žuto, a po njemu se nalaze tamne pruge, koje se vanredno lijepo ističu. Odozgo je kao i sve ostale mačke tamnije, a odozdo svjetlije, skoro bijele boje. Opaža se, da se tigrova dlaka u boji potpuno slaže sa bojom onih krajeva, u kojima tjera svoj krvoločni zanat. Njegova odjeća podsjeća na trske, gustiše i raznobojno grmlje njegove daleke domovine Indije. Jednoličnost onoga kraja i njegova krzna tako je velika, da najvještiji lovci, a i sami urođenici teško mogu raspoznati tu zvijer.

Domovina tigra je Prednja Indija. Osim toga ima tigrova i u Zadnjoj Indiji. Otuda se šire po Kini, Tibetu, Sibiriji i Perziji. Pojedine, valjda zalutale primjerke, opazili su na obalama Kaspijskoga mora, na Kirgijskim stepama, između rijeka Irbiša i Išima u Altaju, pa i kod samoga Irkucka na rijeci Leni. Po svoj prilici idu ovamo za mnogobrojnim stadima preživača, koja se ovuda šire, jer gdje nemaju dosta hrane za sebe, tamo ih nema. Na gore i planine azijske, ma da su obično pune plijena, ne penje se tigar nikada.

Najomiljelija su mu prebivališta obale trskom zarasle i pregusti bambusovi grmovi. Najvećma voli zakloništa sjenatih, krošnjatih grmova, koji svoje grane do zemlje spuštaju, da ih ni sunčani traci ne mogu da probiju. U tim tamnim i hladovitim sjenicama najvoli tigar počivati i na svoj plijen vrebati. Stoga indijski lovci ovakva mjesta najviše ispituju i na oku drže.

Misli se obično, da je tigar, kao i druge grabežljive životinje noćna zvijer, ali lovci i indijski urođenici tvrde, da to nije tako. Tigar, kao svaka druga mačka, tumara i traži plijena i po danu i po noći. Svojom prirođenom oštroumnošću znade naći uvijek ona mjesta, gdje će zateći svoju žrtvu. To su ponajviše mjesta, gdje životinje vodu piju, puteljci i uske šumske staze. Na takvim mjestima on sa svom napetošću vreba, a ponajviše na obalama rijeka, jer znade, da tu dolazi blago, da se napaja, a i ljudi silaze, da se operu i svoje vjerske dužnosti izvrše. Stoga i zaglavi najviše ljudi na svetim rijekama Indije. Opazilo se, da u Indiji najviše ljudi stradaju od tigrova, pa stoga ih tamo i zovu ljudožderima. Kažu, da tigar rado ispušta jelena, antilopu i druge životinje, samo ako se može čovjeka dočepati. Ako pak svak svoju kožu čuva, tad se ovaj krvolok zadovolji u nuždi i sa miševima i zečevima i drugim manjim životinjama.

Kao i druga mačka ide tigar pužući na svoj plijen. Vuče se kao zmija kroz guste šumice i najednom skoči na leđa svoje žrtve i duboko mu zabode u šiju svoje strašne nokte. Od silnoga udarca obično životinja odmah padne i mrtva ostane. Tigar je tako jak, da posve lako može nositi čovjeka, jelena, konja ili bivola. O snazi ove nemani, pripovijeda jedan putnik ovo: »Na južnoj obali Bantama neki tamošnji poglavica kupi lijepoga konja i predade ga četvorici ljudi, da ga dobro čuvaju. Ovi su ljudi dobro znali, ako itko na konja navali, bit će to sigurno tigrovi, jer su znali, da ih u okolini ima mnogo. Stoga naložiše na više mjesta vatru, da tigrove zaplaše i tako od konja odvrate. Najednom u noći začuju neko urlikanje. Tigar bijaše preskočio tri metra visoku bambusovu ogradu, provukao se pokraj spavajućeg čuvara, skočio na konja i ončas ga ubio. Još čuvari ne bijahu ni k sebi došli ovako iznenađeni, a tigar je konja spopao, s njime preskočio živicu i iščeznuo.«

Tigar rado vreba na paunove, svejedno kao i naša domaća mačka na vrapce. Ali su paunovi u tom slučaju vrlo mudre i oprezne ptice. Često puta kad paun opazi i tigra, da na njega vreba, počne glasno kričati i time opomine druge životinje, da se čuvaju. Isto tako i majmuni zviždе kada opaze ovoga opasnoga razbojnika, te ga time često odadu i na njega upozore lovce. No najsigurnije ga odaje slon. On ga nanjuši već izdaleka i počne davati neke glasove, koji su bubnjanju slični. Slonovi su stoga za lov na tigrove i druge opasne životinje od neprocjenjive koristi. Radi velike opasnosti, koja čovjeku, a i životinjama prijeti, priređivali su se na njih već u najdavnija vremena veliki lovovi. U stara vremena priređivali su ovakve lovove vladari i bogati knezovi Indije i to velikom galamom i sjajem. No od takvih lovova bijaše obično slaba korist. Ponajviše se od tolike graje razbježala zvjerad na sve strane, a jedva koju da su ubili. Pojedinci nijesu smjeli ni pomišljati na to, da se ogledaju s tako krvoločnim neprijateljem. Danas se spremaju velika društva, u kojima ima dobrih lovaca i množina indijskih pratilaca, koji također imadu puške i koplja. Neki lovci su na konjima i slonovima. Najviše upotrebljavaju lov sa mrežama. U razmaku od 4—5 metara usade se u zemlju bambusovi stupovi, a između njih se razapne jaka mreža sa dvije strane tako, da se na određenom mjestu u kut sastaju. Na tom mjestu se postave visoke, jake skele za najvještije lovce, koji će tu u visini čekati.. Oni moraju imati najbolje puške, a moraju biti osobito strpljivi, jer više puta prođe i nekoliko dana, dok se zvijer iz svoga gustiša digne i u mrežu natjera.

Lovci uvijek gledaju, da ga pogode u glavu ili u srce. U tom su slučaju sigurni, da su ga ubili, dočim im uza sve druge rane može pobjeći. Od tih rana on na koncu ipak pogine, jer uz tamošnju vrućinu navale silne muhe, te se rane otruju.

U nekim krajevima Indije love ga tako, da se skupi mnogo dobro oboružanih i odvažnih

ljudi, koji nagusto zaokruže onaj kraj, u kojem se tigar nalazi. Taj se krug lovaca sve više suzuje. Kad ih tigar opazi, poleti sad na jednu sad na drugu stranu, a kad vidi, da je sa svih strana okružen, udari na jedno mjesto i silom hoće da prodre; tu ga obično dočekaju i ubiju.

Hvataju ga i u jame kao i ostalu zvijerad. Te su jame 5—6 metara duboke, a prekrivene zelenim granjem, pa kad ih tuda natjeraju, padnu kroz granje u jamu i tu ih lako ubiju.

No zanimljiv je ovaj način lova. Po putu, kojim tigar često prolazi, naspu mnogo lišća, koje su namočili u lijepak, koji se dobiva iz bobica od imele. Tigar dođe na to lišće i ono mu prione za noge. On diže i otresa sad jednu sad drugu nogu, ali lišće sve to više prijanja, on se napokon razljuti i prevali u to lišće, pa se počne valjati po zemlji. Tako se sav oblijepi lišćem, a pri tom bijesni i urliče. Ljudi čuju tu viku, približe mu se i ubiju ga.

Ima krajeva u Indiji, koji su zbog navala tigrovih bili sasvim opustjeli, a pošto su ih lovci s vremenom posve istrijebili, povratili su se ljudi i počeli ih nanovo obrađivati. Najviše tigrova tamane odvažni Englezi. Tako je neki engleski poručnik za kratko vrijeme ubio 68 tigrova, 3 pantere i 25 medvjeda, a mnoge smrtno ranio. Za tamanjenje tigrova određene su velike nagrade, pa ih tako svaki odvažan lovac rado lovi i ubija, a kako je tigrovo krzno skupocjeno, time, mnogo i zarađuju.

Stari evropski narodi dosta su se kasno upoznali s tigrom. U bibliji se ta zvjerska neman ni ne spominje. Stari Grci znadijahu vrlo malo o njemu. Aleksandrov vojskovođa Neark vid'o je tigrovu kožu, ali samoga tigra nije vidio, nego su mu Indijanci pripovijedali, da je velik kao najveći konj, a u brzini i jakosti nadmašuje sve druge životinje. Rimljani su ga istom onda upoznali, kad su Parte pobijedili.

Kao što su u Španiji u običaju borbe s bikovima, tako ima običaj u nekim indijskim državama, da se priređuju borbe s tigrovima. Jedan putnik piše o tome ovo: »Bilo je to na otoku Javi, u prijestolnici jednoga domaćega kneza, gdje sam prisustvovao borbi tigra s bikom. Svijet se tomu vrlo raduje tim više, što i sam knez u svečanoj odori sa dostojanstvenicima i s tjelesnom svojom gardom prisustvuje borbi. Borilište je ograđeno sa deblima i bambusovim stupovima u visini 4—5 metara. U tom prostoru je bivol okićen na vratu i na rogovima cvijećem i čeka na svoga najljućega neprijatelja — tigra. Ovaj je u kavezu. U određeni čas se potisnu vrata od kaveza i po očekivanju gledalaca morao bi tigar svom snagom skočiti na bivola, ali obično to nije tako. Gladom izmučeni tigar osjeća, da ima pred sobom silna protivnika, te se lukavo u kut stisne. Tek kad ga željeznim šipkama i zapaljenim bakljama razdraže, skoči muklom rikom napolje i grozna igra započne. Bivol se vrti neprestano u krugu držeći uvijek čelo i rogove naperene protiv tigra, koji vješto puzi oko njega. Najednom navali na tigra, te ga silno stisne uz ogradu. Ali u tili čas skoči tigar bivolu na leđa i zagrize svojim oštrim zubima u zatiljak. Ne može se ni zamisliti, koliku silnu snagu razvijaju te životinje u ovom času. Munjevitim okretom strese bivol tigra sa sebe. Iznovice preza i puzi, kako će nanovo na njega skočiti, popne se na ogradu i sabravši svu snagu skoči, ali ga u taj čas dočeka protivnik na rogove, baci ga nekoliko puta uvis, a on umoran i izmrcvaren padne na zemlju. Nastane pljesak, lupanje i odobravanje, jer se svako raduje žalosnom svršetku tigra.«

Tigar se ne može pripitomiti, ali se ipak može dresirati i neke produkcije izvodi. Vidio sam u jednom zvjerinjaku, kako lav s krunom na glavi sjedi u kočiji, u koju su upregnuta dva lijepa tigra, koji voze naokolo lava — kralja životinja. U Zagrebu je bio veliki cirkus Kludskoga i tu smo vidjeli uz mnoge životinje i više tigrova, koji su neke manje majstorije izvodili. Kako u našem zoološkom vrtu u Maksimiru imamo raznih životinja, ali tigra ni jednoga, možemo iz toga zaključiti, da su tigrovi vrlo skupe životinje, a i njihovo uzgajanje i držanje tegotno i opasno, pa je stoga najpametnije s njima ne imati posla.

KUĆANSTVO

O čišćenju raznih mrlja. Mrlje od voća, kojih imade najviše na dječjim haljinicama, ubrusima i sličnom, čistimo lako. Čisto rublje, na kojem su mrlje od voća, namočimo u mrzloj vodi. Stucamo komadić sumpora, metnemo na stari tanjur i zapalimo. Rublje sa mrljama držimo rašireno nad dimom sa sumpornim parama i treba da ga tako okrećemo, da dim prolazi kroz mrlje. Kad mrlje nestanu, rublje se opere u mrzloj vodi. Ako se mrlje poznaju, ponavljamo čišćenje tako dugo, dok mrlje ne nestanu.

Masne mrlje čistimo sa vodom u koju smo primiješali malo amonijaka. Masne mrlje iz haljina vadimo tako, da preko mrlje metnemo svileni papir, i glačamo vrućom peglom, dok papir ne upije ovu mast iz tkanine.

Mrlje od plijesni u rublju čistimo tako da u manjem starom loncu kuhamo jednu žlicu klorovog vapna. Kuhano vapno procijedimo kroz komadić platna, prilijemo još vode i u toj tekućini namočimo od plijesni pokvareno rublje nekih 7 minuta. Zatim rublje izvadimo i odmah nekoliko puta u čistoj vodi operemo.

Stare mrlje od vina čistimo tako da rublje preko noći namočimo u kiselo mlijeko. Ujutro se opere u istom mlijeku, u mekanoj vodi splahne, i raširi na tratinu, te polijeva sa vodom. Kada se osuši, metnemo ga uveče opet u kiselo mlijeko i ujutro opet isperemo. Na taj način nestanu sve mrlje od vina.

Mrlje od svježeg crvenog vina čistimo tako da na njih pritisnemo komad svježega kruha, koji vino upije. Ako je vino naravno, mrlja će odmah nestati. Ako je pravljeno i mrlja ostane, treba je vaditi na prije spomenuti način. S. A.

UKUHAVANJE ZA ZIMU

Mirisav ocat. Ulij u lonac pô litre vinskog octa, metni u nj grančicu bosiljka, metvice, majčine dušice, lista od anisa, malo češnjaka, malo limunova soka i korice od limuna, pa sve zajedno kuhaj pô sata. Kad je kuhano, procijedi, nalij u bocu, začepi i spremi na hladnom. Taj je ocat izvrstan za umake i variva.

Marmelada od kajsija. Kajsije oguli, raspolovi, izvadi koštice i — ako hoćeš — sumpori. Sumpori se tako, da se na komadiću lima ili crijepa upali komadić sumpora, a povrh toga se u rešetu ili košarici, postavljenoj na kakvom stalku, metne voće i pokrije ćebetom. Tako se drži nekoliko minuta. Zatim se voće mora dobro isprati u dvije svježe vode. Na kilogram priređenih kajsija naspi 80 dkg sitnoga šećera (kristala), pa sve zajedno kuhaj, da vrije pô sata. Kad je kuhano, odmakni i metni na vršku noža salicila, rastopljenog u rumu. Promiješaj, metni u staklenku, a kad ohladi, zaveži. S. A.

KUHINJSKI RECEPTI

Miješana juha. Nareži na rezance kelja, mrkve i krumpira i pirjani s nešto nasjeckanoga luka na masti, zalij juhom od kosti, posoli i kuhaj, dok zelenje ne postane mekano. Nareži dvije žemlje, osuši u pečenjari, zakuhaj ih u čistu juhu i miješaj bez prestanka tako dugo, dok se sasvim ne raziđu. Zatim pomiješaj obadvije juhe zajedno, prokuhaj i, prije nego ih doneseš na stol, umiješaj žumanjak.

Punjene košarice od tijesta. Načini tijesto od 20 dkg brašna, 10 dkg samljevenih badema i 7 dkg šećera, pa ga pusti, da pô sata leži na hladnom. Zatim tijesto razvaljaj, tanko obloži oblike i peci u pečenjari. Kad se te pečene košarice od tijesta ohlade, napuni mješavinom voća (na pr. ribiz, jagode, maline, trešnje, kajsije itd.), a odozdo metni tučenog slatkog vrhnja, pa iskiti s nekoliko komadića voća. Ako nema svježeg voća, može se upotrebiti i iscijeđeno ukuhano voće. S. A.

SPORT

LJETNE OLIMPIJSKE IGRE U LOS ANGELESU

Kad smo u veljači pisali u »Obitelji« o zimskim olimpijskim igrama održanim u Los Angelesu u Kaliforniji, spomenuli smo, da će se olimpijske igre za ljetne športove održati u mjesecu srpnju i kolovozu. U ovom broju donosimo sliku golemog športskog stadiona, koji je u Los Angelesu priređen za razne olimpijske športske utakmice.

Taj stadion je zaista golem. Načinjen je po nacrtima arhitekta Johna i Donalda B. Parkinsona te je 105 m širok i 208 m dugačak. Unaokolo ima 79 redova sjedala jedan iznad drugoga, pa tu može da stane 105.000 gledalaca.

Stadion nije posve nov, nego je samo silno povećan, a ta pregradnja stajala je ništa manje nego 1¾ milijuna dolara (oko 100 milijuna dinara). Arhitektura portala izabrana je od graditeljâ tako, da njihova monumentalnost bude jednako bliska urugvajskim nogometašima kao i predstavnicima evropskoga, japanskoga i sjevero-američkoga športa. Sa sviju strana ovalnoga gledališta može se sjano vidjeti sve, što se događa na areni. Prvi sloj sjedala je na iskopanoj zemlji, drugi sloj na nasutoj zemlji, a treći na betonskoj konstrukciji, koja se diže sve do iza posljednjega reda. Stadion je opkoljen stubištima i hodnicima tako, da se u vrlo kratko vrijeme sav može napuniti i prema potrebi isprazniti. Kuća za športaše spojena je tunelom neposredno s arenom.

Radi svjetske privredne krize postojala je bojazan, ne će li ove ljetne olimpijske igre uopće biti onemogućene. Pisalo se i govorilo, da su osobito evropske športske reprezentacije u neizvjesnosti, da li će smoći sredstava za tako daleko putovanje čak u zapadnu Ameriku. Međutim olimpijske se igre ipak održavaju, te su u prvoj polovini srpnja športske reprezentacije iz glavnih evropskih država otputovale put Los Angelesa.

ZAPUŠTENA DJECA

»To je sasvim prirodno, da me isprva odbijaju, ali dolazim ponovno sve dotle, dok nè uspijem«, odgovorila je tetka Nikolaja, kad su je pitali, kako je ljudi pri njezinu radu primaju. Kada doznate, da je njezin posao briga oko vanbračne djece, a k tome nastojanje, da se njihovi roditelji, koji živu u divljim brakovima, (kojih na siromašnoj zagrebačkoj periferiji ima dosta) vjenčavaju, bit će vam jasno, da njezin rad iziskuje samo žrtve. Prije sedam godina je počela sa dvoje djece, a danas ih oko sebe okuplja oko 250. U siječnju god. 1930. obavljeno je, njezinim nagovorom prvo vjenčanje divljeg braka, odtada radi još neumornije. Svake nedjelje je možete vidjeti, gdje vodi svoju djecu na izlet. Naša slika prikazuje jedan takav nedjeljni izlet. Ta se djeca redovno oko nje okupljaju i vole je, kao da im je rođena mati. Moguće tome doprinose maleni darovi, slatkiši i odijela, sličice i štivo, koje ona toj djeci dijeli, ali je sigurno najveći razlog uspjehu nesebična ljubav. Sve ih je stavila pod barjak: »Mi smo djeca Isusova« a prvog petka u mjesecu idu na sv. Pričest. Takav rad treba pohvaliti i potpomoći. Dobrodušni darovatelji neka pošalju doprinose na gđicu Nikolaja Mali, Zagreb, Palmotićeva 3.

FILMSKI SVIJET

PETI KONGRES KATOLIČKE KINEMATOGRAFIJE U PARIZU

Kongres se održao 7., 8. i 9. lipnja. Zapravo je to samo bio kongres za Francusku te su bili prisutni zastupnici iz svih krajeva zemlje, na broju preko dvije stotine.

Pod pretsjedanjem kanonika Reymonda na kongresu živo su bila raspravljana različna pitanja. Svaki je izaslanik izložio svoje dosadašnje iskustvo u radu u svom mjestu, a k tome i zapreke, koje stoje na putu većem širenju katoličke kinematografije. Napokon je velika pažnja bila posvećena pitanju oko aparata Pathé-Rural i Ciné-Lux. Prisutni su bili i zastupnici dviju firma, svaka za svoju vrst aparata te su kongresistima izrazili potpunu spremnost, da što više iziđu ususret što se tiče samih aparata. Među kongresistima je izražena želja, da svi amateri nastoje upotrebljavati jedan tip aparata, jer to mnogo utječe kod proizvodnje, da li će pojedine firme moći davati aparate uz jeftiniju cijenu. To je osobito naglašeno sada, kad se na sve strane osnivaju mal' zvučni aparati, jer će to biti velika olakšavajuća okolnost. Na taj način pojedine firme unaprijed izlažu kinematografskom odboru svoje programe za izradu filmova, jer im je tako zajamčen veći uspjeh, a osim toga je sigurno za amatere, da će od firma dobiti dobre filmove, koji su prethodno prešli katoličku cenzuru.

S velikim zanimanjem prisutni su pregledali druge različite tipove aparata kao Tobis, Debrie, R. C. A., Etoile, Radio-Cinéma, Kinoton, Western, Stellor, Philisonor, Cinétone, Résonal, Pathé-Rural, Cinélux. Tu su se isticale različite forme, a najviše različite cijene, te je tako svakome dana mogućnost da prema prilikama sebi nabavi potrebni aparat.

Osim izložbe različitih aparata posebno je mjesto zauzimalo prikazivanje izvadaka iz različnih zvučnih filmova. Navodimo samo nekoje od njih: Kongres pleše, Gradske svjetiljke, Barrauco, Odvažni momci, Eksotična simfonija, Ptičarstvo, Tragedija u rudniku, Sudbina, Gradska ognjišta, Ehaluk, Gospodin, Gospođa i Ribi, Drveni križevi, Crna lica, Afrika brblja, Kurje oko, Notre Dame de Paris, Sablasti, Nevidljiva magla, Sinovi strica Sama, Utamničenik moga srca, Krvoločnici i t. d. To su samo nekoji u velikoj množini filmova, koje su dosada Francuzi uspjeli načiniti.

Na kongresu je stvoreno više zaključaka, od kojih donosimo najvanije: 1. Treba se što više odlučiti na upotrebljavanje zvučnih aparata, a k tome da se povede računa o firmama, s kojima će se ubuduće poslovati. Dužnost je Katoličkog kinematografskog odbora da sam to poduzme, a ne da se tom prilikom služi različitim agentima, kojima je većinom do trgovačkog profita. 2. Treba se ujediniti i u pogledu filmova. Zato se treba pobrinuti, da na izbor u proizvodnji filmova utječu savremene potrebe. 3 Treba da se što više proširi kinematografski list »Dossiers de Cinéma«. 4. Na koncu se zaključilo, da se odsada upotrebljava tip parata Ciné-Lux.

Iz svega se vidi veliki opseg, koji je dosada zauzela kinematografska akcija. Bez sumnje, da će kinematografski rad ubuduće još više napredovati tako dobro provedenom organizacijom, kao što je to u Francuskoj.

FILM »RUŽE GOSPOĐE HUSSON«

Nedavno se u nekim francuskim gradovima prikazivao film pod gornjim naslovom. Prikazivanje je posvuda izazvalo velike proteste od katolika. Međutim u Strasburgu se nisu zadovoljili sa samim protestima. Liga »Pro Familia« i »Liga katoličkih francuskih žena u Alzaciji« poduzele su korake kod policije da se daljnje prikazivanje filma obustavi. Odmah su iz filma ukinuti neki sablažnjivi prizori. Međutim katolici nisu bili ni time zadovoljni, nego je na njihovo ponovno zauzimanje film potpuno zabranjen da se unaprijed prikazuje.

PUTOVANJE NA PASIJSKE IGRE U ERL

Osim bavarskoga sela Oberammergaua ima i drugih mjesta, u kojima se daju slične pasijske igre. Takvo je jedno mjesto i selo Erl u Tirolu, u kojem su pasijske igre još starije nego i u samom Oberammergau-u. Ove se godine daju u Erlu pasijske igre, na koje Jeronimski putnički odbor vodi jedno putovanje u kolovozu. ***Raspored putovanja:*** *9. kolovoza odlazak iz Zagreba. — 10. u Erlu. — 11., 12. i 13. u Münchenu. — 14. i 15. u Salzburgu, gdje će učesnici moći pribivati znamenitim salzburškim svečanim igrama (Festspiele). 16. povratak u Zagreb. — Cijena ovoga putovanja Din 1800·— Prijave za to putovanje prima do konca srpnja Jeronimski putnički odbor, Zagreb, Trg Kralja Tomislava br. 21 — S prijavom treba poslati 500 Din kapare.*

SVEGA POMALO

Hiljadu jezika na zemlji. Po najnovijim ispitivanjima govore ljudi na našoj zemlji 1000 jezika. To se razumije bez narječja. Četvrtina ljudi govori kineski, oko 435,000.000. Ali pošto kineski jezik nije saobraćajni, to on nije ipak proglašen svjetskim jezikom. Indijskim jezikom govori oko 260 milijuna, pa ni on nije priznat svjetskim jezikom. Tu prednost zaslužuje engleski jezik, kojim govori samo oko 70 milijuna ljudi. Engleski jezik je jezik trgovine i saobraćaja. Na četvrtom je mjestu njemački jezik sa 90 milijuna. Ali osim toga njega razumije još oko 105 milijuna ljudi. Ruskim kao materinskim jezikom govori oko 70 milijuna, ali osim toga razumije ruski još oko 103 milijuna ljudi. Španjolski govori oko 80 milijuna, francuski 45 milijuna, talijanski 42 milijuna. Puno ih ima koji uče jedan od ovih dvaju jezika, pa se stoga pouzdano može reći da franceski znade 80 milijuna, a talijanski oko 50 milijuna. Francuski je jezik diplomatski. Japanskim jezikom govori oko 82 milijuna, ukrajinski 35, holandeski oko 12, isto toliko i turski. U cijeloj Evropi ima 110 raznih jezika. Od ovih je 68 sa više od 100.000, a samo 37 sa više od 1 milijuna ljudi.

I. S.

Drvene kuće u Sjedinjenim državama. Sjedinjene Države su zemlja, za koju mnogi ljudi misle, da većina ljudi stanuje u neboderima. Međutim u čitavoj Americi ima relativno vrlo malen broj nebodera, što više ima u U. S. A. drvenih kuća daleko više nego kuća od kamena i cigle. Tako od 120 milijona stanovnika u Sjedinjenim Državama njih 80 milijona stanuje u drvenim kućama.

»Staro vino« nije uvijek dobro. Opće je uvjerenje, da je staro vino najbolje. Međutim bi se svaki varao, koji bi mislio, da se vino može čuvati vrlo dugo i da će sve što dalje stoji postajati to bolje. I za vino ima jedna granica kada se počinje kvariti. Kod predugog stajanja stvara se sve više t. zv. vinskog cvijeta, koji slabo djeluje na vino. Najstarije vino se nalazi u muzeju u Berlinu. To vino potječe iz XII. vijeka poslije Krista iz sjevernog Kavkaza. U laboratoriju su istraživali sastojine toga vina, pa je utvrđeno, da tekućina sadrži same kiseline, a alkoholu i drugim sastojinama, koje sačinjavaju vrijednost vina, nema u tome vinu, koje je staro 700 godina, ni traga. Međutim i od ovoga vina ima još starije »vino«, koje prije nijesmo spomenuli, naprosto zato, jer to »vino« nije više tekućina pošto se s vremenom skrutnulo. To vino je nađeno u starim rimskim razvalinama. Analiza toga vina pokazala je isti rezultat: same soli i kiseline.

Koliko dijelova ima aeroplan. Tko pogleda aeroplan, koji izgleda kao saliven od jednog komada, ne bi ni slutio, koliko mnogo komada treba da se sastavi takav aparat. Za jedan tromotorni avijon treba imati 153.000 raznih dijelova. 85.000 dijelova je potrebno da se sastavi najmanji aparat. Krivo bi mislio onaj, tko računa, da se ti brojni dijelovi proizvode po nekoj šabloni. Naprotiv, za većinu ovih dijelova moraju se izraditi posebni nacrti.

Skok na morskog psa. Običaj je u cijelom britskom carstvu da se za smjele i neustrašive čine dotičnici odlikuju zlatnom medaljom. To je najljepše i najveće odlikovanje koje daje država. Nedavno je dobio takvo odlikovanje neki južno-afrikanac za to, što je uz smrtnu pogibelj spasio jednog čovjeka iz ralja morskog psa. Da je to doista veliko odlikovanje vidi se iz toga, što su ga dosada dobila samo dvojica. Drugi posjednik te medalje jest jedan stariji pričuvni časnik engleske mornarice, koji je 1892. godine spasio dvojicu svojih sudrugova od morskog psa. Način, kako ih je spasio, spadao bi u priče, kad ne bi bila živa i čista istina. Te se godine jedan engleski ratni brod nalazio u luci Sansibar. Dva su se mornara kupala u blizini lađe, kad se najednoć nenadano pojavi u njihovoj blizini ogromni pas. Pošto nijesu imali oružja, to je nastala pogibelj barem za jednoga da pane u njegove ralje. Bez promišljanja skoči časnik, koji je stražio na lađi, preko palube da im pomogne. Valjda slučajno, a možda i hotimice skočio je na leđa te nemani. Neman se preplaši, pa se brzo udalji. Na to se i časnik i mornari brzo spasiše. Taj smjeli i neustrašivi poručnik dobio je za taj čin srebrenu kolajnu za spasavanje, i ujedno je bio prvi koji je dobio odmah i zlatnu »Stanhope-medalju«. A on je to doista i zaslužio.

Smrt kralja leptira. U Londonu je umro John Joicey, koji je radi svoje čudne pasije, da sakuplja leptire bio nazvan kraljem leptira. On je bio tako strastven sakupljač leptira, da je sabrao preko milijon i pol eksemplara. Svake je godine poduzimao duga putovanja u najdalje krajeve. Njegova zbirka je po svojoj veličini i vrijednosti druga na svijetu, što nije ni čudo, ako se uvaži, da je godišnje trošio za tu zbirku nekoliko milijuna dinara.

Brijač sputao lava. U jednom gradiću u Erdelju prilikom hranjenja životinja u jednom putujućem zvjerinjaku desila se nezgoda, da je veliki lav pobjegao i skočio među znatiželjnu publiku, koja nije od zaprepaštenja imala vremena niti da pobjegne. Lav je uza sve to mirno išetao na ulicu, gdje je bila grupa djece u koju nije dirao. Njegovu pozornost je zaokupio prozor od jednog podruma, pa je htio ući unutra. Kako je prozor bio nešto preuzak to je lav došao u nezgodan položaj, a na to je jedan brico iz susjedstva dotrčao i uhvatio lava za stražnje noge i tako lav nije mogao ni naprijed ni natrag. Srčani brijač je držao lava sve dotle, dok nije došlo cirkusko osoblje i lava opet prevezlo u krletku.

Iz vojničkog satleža u svećenički. U Parizu u kapelici »des Carmes« nedavno se slavila dirljiva svečanost. Avijatički potpukovnik Pierra je rekao prvu svetu misu. Svetom činu je prisustvovao veliki broj vjernika, a najviše njegovih prijatelja i drugova. U ratu je za velike zasluge bio odlikovan više puta a primio je i odlikovanje »Legije časti«. Na koncu rata je stupio u samostan, a iza toga u sjemenište, gdje je svršio bogoslovske nauke. Napokon je sada u 50. godini sav sretan posvećen za svećenika. »Danas je najljepši dan moga života!« rekao je iza svoje prve svete mise.

Carigrad stradava od bijesnih pasa. Svi oni, koji su posjetili Carigrad, vidjeli su, kako po Carigradu luta velik broj pasa bez gospodara. Te životinje lutaju okolo i kradu sve, do čega stignu. Gradske vlasti trajno vode hajku na te životinje. Ova hajka je uspjela toliko, da je ubijeno 4000 pasa posljedna tri meseca. Uza sve to pasa ima još vrlo mnogo te su prava nevolja za pučanstvo, jer u zadnje vrijeme među njima hara bjesnoća, pa je tako oko 400 osoba moralo otići u Pasteurov zavod, da se liječi od bjesnoće.

ZA DOBRU DJECU

Priča o svraki i patki

Živjela svraka na grani bukve. Mogla je mijenjati stan, kadgod je htjela: u šumi je bilo bezbroj granja, a šuma se protezala na daleko i široko. Ali njoj je na toj grani bukve bilo najprijatnije, jer je u blizini tekla rijeka i jer se s te grane vrlo jasno moglo vidjeti dvorište susjedne kuće. A svraka je vrlo rado gledala u to dvorište, jer su u njemu živjeli pogospođeni rođaci ptica: kokoši, pijevci, patke, pure i guske. Ona je sa zavišću promatrala, kako ujutro padaju pregršti kukuruza i pšenice pred te životinje, dok je ona morala uvijek dugo lutati, da bi našla sebi hrane. Sviđalo joj se i da gleda, kako uveče blistaju okna prozorska i razbijeni raznobojni predmeti na bunjištu. Svraka je uopće voljela gospodstvo.

Jedne nedjelje svraka se spremala u šetnju. Rano je ustala i osvjetlala kljun o koru drveta, da bi joj bio ljepši. Zatim je dugo lupala krilima, da ih istrese od prašine, stavila svoju bijelu maramu oko vrata i otišla do potoka da se u njemu ogleda. Bila je zadovoljna svojim izgledom: kljun se sijao, bijela se marama jasno izdvajala od crnomodrih krila i zelenkastog repa. Zadovoljno odleti kroz šumu. Iziđe na livadicu. Otud se još ljepše vidjelo susjedno dvorište i kućica. Odskakuta zatim do bunjišta i proviri kroz plot. Po dvorištu se šetala zabacivši gordo glavu — jedna patkica. Svraka zaželi da se s njom upozna, pa preleti plot i uđe u dvorište.

»Hoćeš li da malo zajedno odletimo na šetnju?« upita svraka.

»Rado bih letjela, ali su mi krila kratka i slabo letim,« odgovori patkica. »Radije da malko plivamo.«

Ali svraka nije znala da pliva. Sporazumjele se, da patka uči svraku plivati, a da svraka uči patku letjeti. Tako pođoše zajedno na šetnju. Šumske svrakine susjede radoznalo su gledale kroz granje, kako nove prijateljice veselo šetaju livadom. Svraka je pričala o šumskom životu, a patka o zabavama i gozbama u dvorištu. Pred večer se svraka svratila u dvorište i bila je od nove prijateljice pogošćena žitom.

Druge je nedjelje patkica pošla u pohode svraki i dugo s njom šetala pokraj rijeke. Patka je hvatala ribe, bućkala se po virovima i svraku prskala vodom.

Poslije su se sve češće viđale i bivale zajedno od jutra do mraka. Jedino su se uveče rastajale, kad je patka išla na spavanje s ostalim stanovnicima dvorišta u malu kućicu, opletenu od pruća.

Međutim jednog dana patkica ne dođe na sastanak u šumu. Uzalud je svraka gledala uz rijeku, ne će li je ugledati da plovi. Drugog dana svraka ode do dvorišta, ali ni tamo nije našla svoju prijateljicu. Htjede da se raspita kod kokoški, što se s patkicom dogodilo, ali je one napadoše i potjeraše iz dvorišta misleći, da im je došla tražiti hrane. Svraka pobježe u šumu, sjedne na svoju bukovu granu i gorko zaplače za svojom prijateljicom, jer je mislila, da su je ljudi zaklali. Oblijetala je danju po okolici, ali uzalud. Zato je kroz čitave noći glasno plakala. To svrakino ponašanje dosadi Div-gavranu, najvećoj ptici u toj šumi, pa joj reče:

»Poštovana susjedo, prestani već jednom da me noću budiš svojim plačem, jer će inače biti zlo.«

A svraka mu odgovori:

»Div-gavrane, ne ljuti se, već mi pomozi, da nađem svoju prijateljicu.«

Div-gavran joj obeća svoju pomoć. On je brzo doznao, šta se zbilo sa patkicom: Jednoga dana odluči njezina gazdarica da je proda, jer je patkica bila nemirna lutalica i uvijek je mršava. Sveže joj noge i ponese u grad na trg. Teško je bilo jadnoj patkici u gradu: dvorište od kamena, nigdje drveta ni travke, nigdje društva. Novi gazde davali su joj bogatu hranu, ali je ona svejedno mršavila. No najteže joj je bilo, da nije mogla biti sa svojom prijateljicom svrakom. Gledajući u nebo uvijek je mislila:

»Zašto se sad svraka ne javi? Ona bar može da leti, kuda hoće. Možda bi me nekako mogla i spasiti.«

Tako misleći jednom ugleda neku ogromnu pticu, kako krstari nad dvorištem. Počne glasno plakati. A ptica se stade spuštati i sjedne na krov patkine kućice.

»Ja sam Div-gavran,« reče ptica patkici, »i tražim svuda po svijetu prijateljicu svoje susjede svrake. Htio bih da je spasim i povedem sobom.«

Patkica se obradovala, pa reče:

»Ja sam prijateljica tvoje susjede. Molim te, spasi me.«

Div-gavran metne patkicu na svoja leđa i poleti u visine. Za tren oka bili su u patkinom rodnom mjestu. Svraka od radosti nije znala šta da radi, samo je veselo skakutala. Patkica se vratila u svoje dvorište i nastavila sretan život u društvu svoje prijateljice svrake.

ŠALE

Pokriće. Prijatelji razgovaraju. Jedan priča:
»Kad sam otišao g. Kiliću, da mi isplati ček, on je bacio mastionicu na mene!«
»Kako, zar nije bilo pokrića?«
»Bilo je! Sakrio sam se iza peći...«

Uporedenje. Muž srce juhu i obraća se ženi:
»Ženo, tvoja kosa je ko riba...«
»Kako, molim te?«
»Pliva u vodi, koju ti zoveš juhom.«

Žalosno. Prijatelj upita svoga druga: »Tvoja kišna kabanica nikako ne izgleda... Sva se otrcala; zašto je ne bi prevrnuo?«
»Zato što kišna kabanica nema tri strane.«

U eri štednje. Bračanin priča svom prijatelju:
»Danas sam primio pismo od svoga brata iz Chilea. Prvo pismo od svoga dvadeset godina...«
»No, pa šta piše?«
»Nemam pojma. Pismo nije bilo frankirano, pa sam ga povratio.«

Razumljivo. Profesor vjeronauka pita: »Kada su Adam i Eva istjerani iz raja?«
»U jesen.«
»Zašto baš u jesen?«
»Jer u jesen sazrijevaju jabuke.«

Putujuća trupa. Glumac putujuće trupe dolazi direktoru i traži plaću unaprijed.
»Morate mi dati nešto novaca, gospodine direktore, jer ne mogu igrati »Hamleta« ovako neobrijan.«
»Unaprijed nema!« viknu direktor trupe. »Ako niste obrijani, igrat ćemo večeras Schillerove »Razbojnike«!«

Amerika! Amerikanac iz Chicaga priča drugu iz Njujorka:
»Mi u Chicagu imamo ogromno kazalište. Ako hoćete iz sale da bacite jaje na pozornicu, ono ne može nikako dospjeti do nje — tako je daleko!«
»Naše kazalište u Njujorku je još veće. Kad kod nas iz sale bacite prema pozornici svježe jaje, sasvim je sigurno, da će na pozornicu prispjeti kao mućak — toliko mora da leti!«

Nerazmjer. Perica je dobio od tate tako batina, da se njegova dreka čula u susjedstvu. Kasnije je Stjepko iz susjedstva upitao Pericu: »A zašto te je tata istukao?«
Perica ozlojeđeno slegnu ramenima i reče:
»E pa kad je on jači od mene!«

Pitanje. Milica se obraća mami: »Mama, naš vjeroučitelj veli, da je Adam bio prvi čovjek... Ja ne znam, tko je njega ljuljao u kolijevci?«

Moderno dijete. Stipica šeta sa svojom mamom. Nad njima se pojavi avion koji je vrlo nisko letio. Mama reče Stipici:
»Vidiš, Stipica, kako je velika ova ptica!«
»Ptica?« čudi se Stipica. »Pa baš sliči na aeroplan tipa Brege 22 sa motorom sa 12 cilindera i 400 konjskih snaga...«

Monolog. »Mama, što je to monolog?«
»To je tada, kad ja govorim s tvojim ocem!«

Vrijeme se mijenja. Nedavno oženjeni prijatelj priča svome drugu:
»Kako se vremena mijenjaju! Prije braka ja sam govorio, a ona je slušala. Poslije braka, ona je govorila, a ja sam slušao...«
»A danas?«
»Danas govorimo oboje najednom, pa nas susjedstvo sluša.«

Profesorski. Pitali profesora: »Zašto vi, gospodine profesore, nosite stalno pamuk u ušima?«
»Znate, ja sam strašno nervozan čovjek i za vrijeme predavanja svojim učenicima stalno lupam prstima po stolu... A to nikako ne mogu da slušam...!«

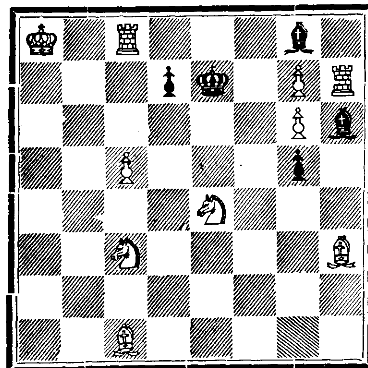
Sumnjivo. Vjerenik: »Je li, draga, da li ćeš moći živjeti od mojih prihoda?«
»Pa... moći ću..., ali od čega ćeš ti tada živjeti?«

Nepotrebno. Susjed: »Gospodine Filiću, vaša je bašta puna tako prekrasnog voća! I vi se ne bojite, da bi vam tu mogle ptice naškoditi? Dobro bi bilo, da stavite u baštu neko strašilo za ptice.«
»Ne treba! U bašti je uvijek moja žena ili jedna od mojih kćeri...«

Stric. »Dragi Tonček! Vremena su loša, ne mogu ti poslati novaca za zimsko odijelo. Šaljem ti nekoliko aspirina, da ih upotrebiš, ako se prehladiš. — Ljubi te stric.«

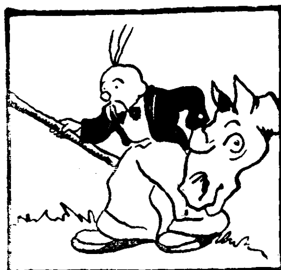
ŠAH

Problem broj 4.
J. Salinger, Sl. Požega

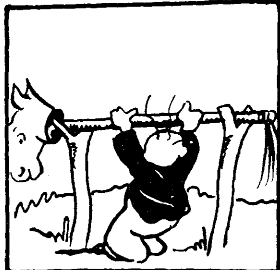

Bijeli matira u dva poteza.

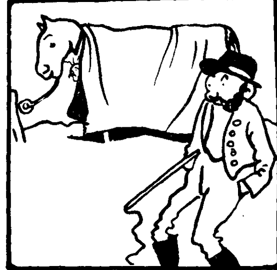
KONJ ČIKE DOBRIJANA

Vrlo često strada
Naš Dobrijan mali,
Al s drugima ipak
On se rado šali.

Našao je danas
neku konjsku glavu,
pa će iz nje izvest
majstoriju pravu.

Napravit će konja
u dvorištu Gaše,
jer taj njegov susjed
vrlo rado jaše.

No ovoga puta
ne će imat slasti,
sa čikinog konja
naglavce će pasti.

MODA

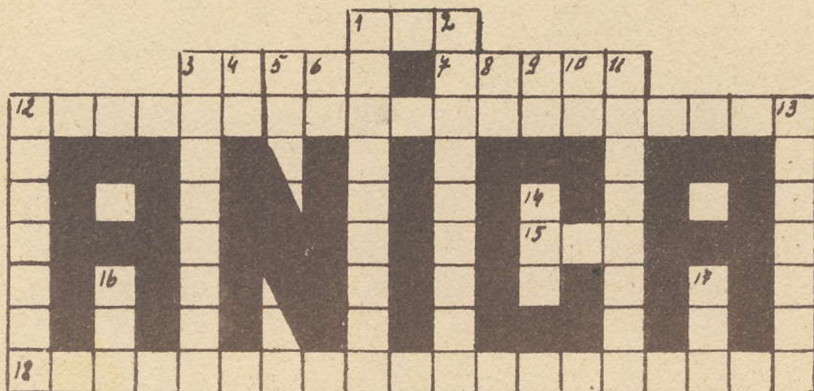
1. Suknja i bolero iz laganog krepa sa crno-bijelom bluzom. — 2. Popodnevna haljina iz krepa, bijelo ukrašena oko vrata i rukava. 3. Svilena bijelo-zelena karirana haljina s crnim pojasom i mašnom. — 4. Ljetna haljina iz prugastog delena. — 5. Točkasta haljina s bolerom iz laganog krepa.

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed. Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdaje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji", Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

Z A G O N E T K E

1. Križaljka

Sastavio *Božidar Mohaček*, Zagreb

Vodoravno: 1. Svećenik. 3. Hartija. 7. Grad u srednjoj Njemačokj. 12. Kutomjer za mjerenje kuteva na kristalima. 15. Vrst sisavca. 18. Vrst djetla, koji živi samo u našim krajevima.

Okomito: 1. Vrst riječi. 2. Ovoga proljeća. 3. Usporednica. 4. Veznik (aps.). 5. Kratica za »pro tempore«. 6. Pritok Dunava. 8. Njemački prijedlog. 9. Vrst negacije. 10. Poklik (kod tjeranja konja). 11. Smetnja. 12. Drug (strano). 13. Polupati. 14. Planina u Jugoslaviji. 16. Zamjenica (plural). 17. Sjeverna životinja.

2. Naglašivaljka

Sastavio *F. Švagel*, Županja

Stari njim su bili
Krv lili!
Reci — koje to bje
Oružje?

Sad naglasak meni
Promijeni;
U bašči se sije
Na lije!

3. Zagonetna posjetnica

Sastavio *V. Novak*, Zagreb

Ivan N. Ritig

Mostar

Što je taj gospodin?

4. Metamorfoza

Sastavio *V. Novak*, Zagreb

ŠTE	FA
JUR	KIĆ

Mijenjanjem uvijek jednoga sloga pretvori u 3 metamorfoze ime poznate hrvatske spisateljice Š. Jurkić u njezino prezime. Riječi nastale mijenjanjem sloga moraju biti imenice u nominativu jednine.

5. Rimski natpis

Sastavio *I. Barišić*, Sarajevo

Po mome mnijenju prijevod ovoga krnjeg latinskog natpisa glasio bi ovako: »Jao, Elije, koji si pravedan u svađi; bogovi su te radi te stvari učinili sirskim vođom, (a ti si proboden).«

(Putniče,) »reci: Jao! ovaj (ubica) je okrutan prema zakonu.«

Dodato još: »Ja sam u miru. O toj stvari propitkuj.«

Tako ja, a cij. čitatelji treba da u natpisu nađu stihove našega pjesnika.

6. Šarada

Sastavio *V. Novak*, Zagreb

Bog i žensko ime,
Ukras naših maja,
Kad se skupa spoji,
Biljka je iz Kitaja!

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji“ najkasnije do 10. kolovoza. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se ždrijebom podijeliti na koncu tromjesečja